

SONS OF NORWAY

LEIV EIRIKSSON LODGE 8-021

BILDER AV STYRET I 2011

Inge Nødland – president

Tarald Oma – visepresident

Gunleif Seldal – sekretær

Karleif Lende – kasserer

Leif Lund – finanssekretær

Tore Nærland – aktivitetsleder

Sons of Norway, Leiv Eiriksson Lodge 8-021 - Sandnes og Jæren

LEIV EIRIKSSON LODGE 8-021

2. LODGE FAKTA

Stiftelsesdato:

31. mai 1997 - Sandnes

Leiv Eirikson Lodge 8-021 ble stiftet som en lokal lodge av Sons of Norway i Norge for regionen Sandnes og Jæren.

Det første styret ved starten i 1997:

President: Gjertrud Bjerga

Visepresident: Irene Brand

Finanssekretær: Hildegunn Lygre

Sekretær: Linda Ann Halvorsen

Kasserer: Ingrid Bårseth

Aktivitetsleder: Aslaug Kristoffersen

Presidentene opp gjennom årene.:

Gjertrud Bjerga 1997 - til hun døde august 2000

Mary Blikra fungerte fra april 2000.

Hun ble valgt for 2001

Tarald Oma 2002 - 2004

Sverre Lima 2005 - 2008

Tarald Oma 2009

Inge Nødland 2010 - 2011

Tarald Oma 2012 - 2013

Tone Tjensvold

Barstad 2014 - 2017

Lodgen fikk ny fane i 2000 og ble vist fram første gang på medlemsmøtet på Øksnevad Videregående Skole 11. mai 2000. Fanen er tegnet av kunstneren *Herborg Kvernland*, brodert av *Linda Ann Halvorsen* og montert og sydd på bakstykke av *Birgitte Eriksen*. *Harald Skretting* laget transportkassen.

På bildet fra venstre:

Linda Ann Halvorsen, Tarald Oma, Rita Aase Austvoll, og Mary Blikra.

of

31.

2. LODGE FAKTA

Møtedager:

Siste tirsdag i hver måned, kl. 19:00 til kl. 22:00 på Sivdamsenteret, Bryne

Tema på medlemsmøter

Lodgen har vært meget aktiv ved å arrangere foredrag med dyktige foredragsholdere og ved å arrangere turer i "Emigrantenes fotspor" til Amerika.

Foredrag har vært med utgangspunkt i utvandring fra Norge og emigranternes etablering i sitt nye hjemland i Amerika. Fortellinger om ulike skjebner og historier om utvandring fra den første tid fra 1825 og frem til i dag. I tillegg til foredrag relatert til utvandring, handel og samarbeid med USA og Canada, og om slektshistorie og slektstreff. Tema har vært internasjonalt samarbeid og reiser og besøk Amerika, og utgivelse og lansering av nye bøker om utvandring og om emigrantenes historie.

Leiv Eiriksson Lodge har hatt besøk av ambassadør Barry White fra USA (2011), ambassadør Ta Van Thong fra Vietnam (2011) og ambassadør David Sproule fra Canada (2013), som har fortalt om sine land, og om økonomi og politikk.

Turer i emigrantenes fotspor

Det er blitt arrangert flere turer til USA for å reise i emigrantenes fotspor, og se og lære om de steder hvor emigranter reiste og hvor de slo seg ned og startet nybygging.

Tur 2005, reiserute: New York og Ellis Island, Hudson River, Albany, Erie Canal, Syracuse, Rochester, Kendall, Toledo (Ohio), Chicago Illinois.

Tur 2008, reiserute: Chicago Illinois, Elgin, Madison Wisconsin, Prairie du Chien, Decorah Iowa, Mankato Minnesota, Northfield til Minneapolis/St. Paul.

På bildet til venstre fra besøk i Little Noway, WI. (Norskedalen).

Turer i emigrantenes fotspor ... (fortsetter)

Tur 2010, reiserute:

Minneapolis Minnesota, Fargo ND, Bismarck, Glendive Montana, Billings, Bozeman, Livingston, Helena, Missoula, Spokane Washington, Wenatchee, Edmonds til Seattle.

Se bildet under som er tatt i en kveld i Montana.

Tur 2015, reiserute: New York City med Manhattan og Ellis Island, Albany, Herkimer, Erie Canal, Syracuse, Rochester, Kendall i New York, Cleveland Ohio, South Bend Indiana, Chicago Illinois, Fox River Valley, La Salle, Stoughton, WI, Coon Valley, La Crosse til Minneapolis Minnesota.

*Bildet til venstre er fra
Lodgens tur til Vestnorsk
Utvandrercenter på Radøy i
2004*

3. LODGENS HISTORIE

Leiv Eirikson Lodge ble stiftet i mai 1997 som den 21. Lodge av Sons of Norway i Norge. Fred Bjerke fra Bernt Balchen Lodge og Terje Solheim fra Terje Viken Lodge foretok innstiftelsen og opptak av de nye medlemmer for den nye lodgen.

Det hele startet noen måneder før, da noen sentrale personer valgte å starte en ny lodge etter uenigheter i Cleng Peerson lodge.

Det første møtet i den nye lodgen "Sandnes og Jæren Lodge - 08-021" var 10.02.1997, ved et Interimstyremøte hos Gjertrud Bjerga.

Tilstede: Hildegunn Lygre, Aslaug Kristoffersen, Gjertrud Bjerga, Linda Halvorsen og Irene Brand.

Ved en notis i Stavanger Aftenblad om et møte i Folkets Hus i Sandnes angående Sons of Norway, møtte mange opp som hadde interesse for Amerika og lette etter slekt og kontakt med Amerika. Det var fullsatt sal, og mange måtte stå. Fred Bjerke fra Bernt Balchen Lodge orienterte om Sons of Norway, og interesserte kunne tegne seg på en liste.

Gjertrud Bjerga var en viktig person i dannelsen av den nye lodgen og var den som dro det hele i gang. Hun var en driftig dame og visste hvordan en Lodge skulle organiseres. Gjertrud Bjerga ble den første presidenten. Dessverre ble hun så altfor tidlig rammet av kreft og gikk bort allerede i år 2000.

Det ble invitert til stor fest og innsettelsesmøte på Sandnes Hotell, 31.05.1997.

Der ble de som hadde meldt seg som medlemmer høytidelig opptatt i lodgen som fikk navnet Leiv Eiriksson Lodge 08 - 21 for Sandnes og Jæren.

Seremonien ble ledet av Fred Bjerke.. Han foretok innstiftelsen av den nye lodgen, og opptak av nye medlemmer. Det nye styret ble innsatt av Terje Solheim.

Det innsettes 54 nye medlemmer, og det er 96 gjester til stede for middag og fest.

Den første tiden ble medlemsmøtene holdt på Øksnevad Jordbrukskule. En av grunnene til at møtene ble lagt dit var at Birger Bjerga, Gjertrud Bjergas mann var lærer der og lodgen kunne leie lokaler til en rimelig pris og møtestedet lå omtrent midt i området.

Det ble også holdt møter på Ganddal bydelshus og Austrått bydelshus.

Etter hvert ble møter lagt til Fredheim på Klepp, og i den siste tid er medlemsmøter holdt på Sivdamsenteret på Bryne.

4. REGIONAL OMTALE

UTVANDRINGEN OG LANDSDELENS HISTORISKE BETYDNING

Rogaland har hatt en historisk betydning for utvandring og utfart til den store verden helt tilbake til viking-tiden.

Utfartstrangen har vært stor med vikingferder og tokt fra Vestlandet og de dype fjorder. Vikingene dro på ferd til andre land i Europa; til England, Irland og Frankrike (Normandie), og ferden gikk inn i Middelhavet til Miklagard (Konstantinopel).

Mest kjent er kanskje utfart til Island, hvor vikingen Eirik Raude (950 – 1003) fra Jæren måtte dra med familien da hans far Torvald ble lyst fredløs. Som far så sønn, ble Eirik Raude i år 982 lyst fredløs på Island, og han dro videre ut for å finne nytt land for å bosette seg, og oppdaget Grønland.

Leiv Eiriksson var Eirik Raudes sønn og dro på oppdagerferd i vesterled fra Grønland, og skulle bli den første norrøne mann og den første europeer som satte sin fot i Amerika. Vinland er et eldre navn på en del av Nord-Amerikas østkyst som Leiv Eiriksson nådde frem til omkring år 1000. Vikingenes områder var Helluland (Newfoundland), Markland (Norumbega) og Vinland eller "Vinland det Gode" (Wingandekoa).

Kontakt med Europa gjorde at kristendommen kom til Norge og Stavanger ble katolsk bispesete i 1125, og Stavanger domkirke ble bygget.

Nedgangstider fulgte etter at pesten "Svartedauden" rammet Norge hardt på midten av 1300-tallet, og gjorde at Norge kom under dansk styre og kontroll (Danmark-Norge). Dette førte til at Norge mistet kontakt med Grønland og sine landområder i vesterled. Norges rike ressurser på fisk (hanseater handel), tømmer (handel med Holland) og mineraler som sølv (Kongsberg 1623) og kobber (Røros 1644) var av stor interesse.

4. REGIONAL OMTALE

Napoleonskrigene (1807 - 1814) og grunnlaget for utvandringen til Amerika.

I 1807, under Napoleonskrigene, gikk England til et uventet angrep mot Danmark-Norge, da engelske styrker omringet København og angrep byen og tok den dansk-norske flåte som krigsbytte. Hensikten var å forhindre at den dansk-norske flåten skulle komme under Napoleons kommando.

Alle større orlogsskip (linjeskip, fregatter og korvetter) ble tatt i krigsbytte og andre skip ble satt i brann. Dette førte til at Danmark-Norge erklærte krig mot Storbritannia, og kom med i krigen på Frankrikes side.

Danmark-Norge mistet sin flåte og måtte utruste private skip og fartøyer for kaperkrig for å kunne drive krigføring mot sine fiender; England og Sverige.

England var alliert med Sverige og hadde handel med Russland, og samtidig var Norge avhengig av handel og støtte fra Danmark. Dette gjorde at det var stor skipstrafikk og kryssende trafikk langs den sørlige del av Norge.

For å kunne drive krig på lovlig måte måtte private skip og fartøyer ha statlig godkjenning fra kongen med et godkjent kaperbrev, slik at de kunne delta i kaperfart i krigstid og utrustes med mannskap og kanoner.

Det var mange skip og fartøyer som ble utrustet langs sørvestlandet for kaperfart, og det var mange norske sjømenn som gjorde en innsats i krigen og ble tatt til fange og havnet i prisonen i England.

Det var flere fra Rogaland og Stavanger-området som i fangenskap i England kom i kontakt med kvekere ("Society of Friends") og deres lære. Det ble dannet et kvekersamfunn i Stavanger i 1816, og dette ble en del av kvekernes internasjonale nettverk i England og USA. Kvekere ble etter hvert en drivkraft for handel, industriutvikling og samarbeid i regionen, og fikk viktige impulser og lærdom fra sine kontakter i England. De hadde et godt samarbeid lokalt med haugianere

Kvekerne gjorde et opprør med kirken, de brøt med statskirken, og de hadde moderne tanker om likeverd og likestilling. For kvekerne var tanken om det gode i mennesket viktig, "det indre lys", og om å oppnå et godt liv for alle og å gjøre det beste ut av livet her på jorden.

Kvekerne var opptatt av å bedre sosiale forhold og av å bedre forholdene i sykehus og fengsler. De var også pådrivere for avskaffelsen av slaveriet i England og USA.

Kvekersamfunnet hadde forstandere og hadde sine stille møter i forsamlingshus, men de hadde ingen prester og drev ingen forkynnelse. Det var vennenes samfunn og nærmest som en lodge, hvor det krevdes god attest og vandel, og anbefalinger for å bli opptatt som medlemmer i samfunnet.

I 1818 fikk kvekersamfunnet besøk av kvekere fra England og USA (William Allen og Stephen Grellet) som fortalte om Amerika. Det var ikke rom for åndelig frihet i Norge og da kvekerne fikk informasjon om Amerika, kom tanken på å dra vestover. Cleng Peerson fikk i 1821 i oppdrag av kvekersamfunnet å reise til Amerika for å undersøke forholdene og komme med tilbakemeldinger før en samlet utreise til det nye landet.

4. REGIONAL OMTALE

Utvandringen til Amerika

Rogaland ble åsted for den første registrerte utvandring til Amerika 4. juli 1825, da sluppen "Restauration" dro ut fra Stavanger med kurs for Amerika med kvekere om bord som søkte en bedre fremtid og et sted med religionsfrihet i det nye landet.

Etter en seilas over havet til Amerika på 98 døgn, kom sluppen "Restauration" frem til New York havn, 9. oktober 1825, med 52 passasjerer.

I perioden 1825 til 1900 utvandret mer enn 800 000 nordmenn til Amerika. De norske pionerene fant områder hvor de slo seg ned og dyrket nytt land. De første norske nybyggingsområdene var Kendall i staten New York i 1825, og Fox River Valley i Illinois i 1834, før nybyggere dro videre til nye områder i Iowa, Wisconsin, Minnesota og North Dakota. Den første utvandringen frem til 1836 var religiøst motivert, men etterhvert var det også andre grunner, som sosiale, politiske eller økonomiske årsaker. Eventyrlyst og ønske om en bedre fremtid. Den store masseutvandringen startet på 1860-tallet.

Industriutvikling i regionen.

Grunnlaget for vekst på 1800-tallet i regionen var det gode sildefisket, og handel og skipsfart utviklet seg etter hvert som kontakter med andre land ble forbedret.

Den første industri i regionen var teglverksindustri i Sandnes (1782), Boganess (1812) og Malde ved Hafrsfjord (1857) og etter hvert hermetikkindustri i Stavanger (1873).

Torkel Bryne har skrevet historien.

Tone Tjensvold Barstad og Inge Nødland har redigert, lagt til en del fakta og satt inn bilder.

Bryne og Sandnes i mai 2015.